

מאקיאבלי שלא הצליח

לקראתו. הוא רצה לחסל את נאג'יב, ואו להופיע כמושיעם של הבאשאים והמלאכים כאחד.

במצרים חיים כ-16 מיליון מוסלמים ו-4 מיליון קופטים. אלה האחרונים, צאצאיהם האמיתיים של המצרים מימי פרעה, הם נוצ'רים, והמוסלמים שונאים אותם. מה עשה עלי מאהר? הוא מינה לשר החקלאות, האחראי לריפורמה זו, את ראלי הצעיר, קופטי. ראלי הוא אדם מתקדם, זהו, לפחות, ה' תואר שהוא נותן לעצמו בציבור. למעשה אין ראלי, ידו של גורג' הנין ושל שני ה' אחים קוראל (היהודים), אלא קומוניסט. כך אמר עלי מאהר לעצמו: אנהיג את ה' ריפורמה הקרקעית באמצעות ראלי, הקופטי והקומוניסט. יהיה קל מאד לבטל לחלוטין את כל החוקים שנתקבלו ע"י נוצ'רי, שהוא מעל לכל גם תלמידו של לנין.

כמה סרנים צעירים

נאג'יב שיחק בקלף האמריקאי. עלי מאהר רצה לנצל את הכריטיים. למעשה כבר נתן ערובות לונדון. הוא השתתף בגירושו של פארוק. הוא שיחרר את בן-בריתו, אחמד חוסיין הפאשיסט. היה קיבל את הצעה ה' בריטית לא לתת לנאג'יב להכריז על ריפוב' ליקה, כי לונדון מאמינה כי קל יותר לעסוק במלכים מרחביים מאשר בשליטים חוקיים אמיתיים. מאהר קיווה כי לונדון תעזור לו להיפטר מנאג'יב.

מובן מאליו שכל אדם ישאל את עצמו — מה בדבר הצבא המצרי? עלי מאהר חשב: שום דבר לו. הצבא ילך עם מאהר, כפי ש' הלך עם נאג'יב. שהרי אין דבר הקרוי צבא מצרי. הדבר היחיד הקיים באמת ואשר יש לו השפעה הוא קבוצה של קצינים.

מאהר האמין שהמצרים אינם בשלים עדיין למהפכה סוציאלית. הרוח הפיאודלית מושרשת במעמקי לבם. והקצינים שייכים, ללא כל יוצא מן הכלל, למעמד השליט. אין אדם יכול להיות קצין במצרים מבלי להיות בן-עשירים. מובן שישנם כמה יונכאשים (סרנים) צעירים בעלי נטיות שמאליות. אולם הם מייצגים את המיעוט.

רק אללה יודע מהי

אם כן, מה יקרה מחר? מאהר לא הצ'י ליה בזממה לחסל את נאג'יב, לפחות לפי שעה. נאג'יב הבין את הנעשה, פטר את מאהר בעוד מועד. אולם הוא נשאר, כמעט, לבדו, כשמאחוריו רק הצבא — שקציניו הם הניכ'י החמד.

אני מאמין שהחמד יחזור לשורה הראשונה. כי לפחות משך עשר השנים ה' באות א'יפאר לחסל את החאפד. אפילו אם כוחות כמו האחים המוסלמים והקומוניס'טים ישתפו פעולה נגדו, לא יהיה בכוחם להשמדו. כי באותו רגע ימצא החאפד את בן-הברית החזק ביותר הקיים במצרים — המיכללה הדתית א'ז'אזה. א'ז'אזה אינו יכול להרשות מהפכה סוציאלית, ומהפכה קומוניסטית לא כל שכן.

למרות הנראה לעין, לא ניתקה לונדון עד כה את קשריה עם החאפד. לונדון תעשה את הכל כדי להשמד את נאג'יב ואת מאהר, אם החאפד רק יבטיח ליישב את הסכסוך המצרי-בריטי בצורה שלא תפגע במידה רבה מדי באינטרסים הבריטיים.

ישראל חטיבה, כמובן, לעשות אם תושיט יד של ידידות לנאג'יב. אולם אין לש' כוח, כי עתידם של היחסים בין ישראל ו' מצרים תלוי אך ורק בשלום בין ישראל וה' חאפד.

אסור לקררה להיות פחות ריאליסטית מ' אשר לונדון. לונדון יודעת כי רק הסכם שייחתם ע"י החאפד יתקבל בעינינו עצמיים ע"י כל המצרים. וכך יקבלו המצרים הסכם שייחתם בין החאפד וישראל.

במרחב אין העבר מפנה את מקומו לעתיד — אלא אם כן יבוא כמאל אתאתורן חדש. ואילו נאג'יב אינו עושה רושם של כמאל חדש — הוא לא גרש את אויבי מולד'תו, ולעולם לא יעיו לחולל ריפורמה אנטי-דתית. דמם של המוצאים להורג בידו, על אף הכל הוא ריאקציוני.

דיו, הכין את ההפיכה. או נסעו סראג אל' דין ונחאס לאירופה. ואז פעל נאג'יב. כש' פארוק יצא לגלות, קרא נאג'יב לאדונו, נחאס. הוא יצא לקבל את פניו בשדה הת' עופה, והם נישקו איש את רעהו.

אם כן — מה קרא מאז? מדוע הכריז נאג'יב שסראג אל-דין שוב אינו כשר? הת' שובה נראית פשוטה למדי: השפעתו של עלי מאהר. כי מי שאינו מכיר את עלי מאהר, אינו יכול לתאר לעצמו מה שטני אופיו. אפשר לאמר: עלי מאהר הוא המאקיאבלי של המרחב. מוח חזק, דמיון כביר, אומץ לב הגובל עם חוצפה — זהו עלי מאהר.

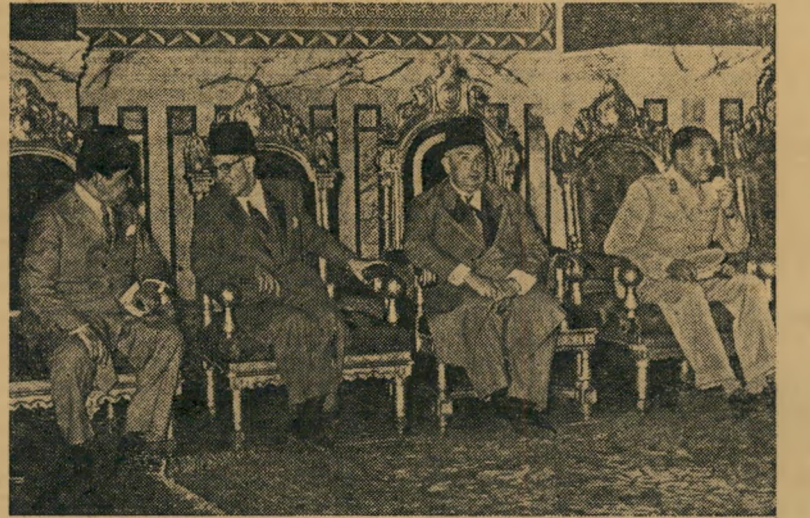
נאג'יב הוא תלמיד המהפכה הצרפתית. או' לם הוא שכה את לקחה; מהפכן המתחיל לאכול את חברו במהפכה; סופו להיאכל ע"י מהפכן שלישי. ובוה בדיוק רצה עלי מאהר. הוא רצה שנאג'יב ישבור תחילה את ה' וואפד, ואחריו את המפלגות הפוליטיות הק'

בפעלו מאחורי הפרגוד הצליח עלי מאהר לרכוש את אמונו של המלך פואד, ואחר כך את אמונו של המלך פארוק. אולם הוא לא היה שבע-רצון. הוא לא היה שבע רצון מ' עולם — כי בלבו לוהטת האמביציה שאינה יודעת גבול.

לא אפרוש לעולם מן החיים הציבוריים! ארץ זו חולה. היא זקוקה לרופא טוב — ולתרופה קיצונית!"

כיום, כעבור שנים, מצלצלות מלים אלה — "תרופה קיצונית" — כפיסמה מהפכנית. עלי מאהר וליווה עזיו אל-מצרי התאחדו. הם הכניסו למשחק את הפאשיסט אחמד חו' סייך, שאינו אלא מכשיר. והם החלו פוע' לים בקרב הקצינים הצעירים.

מובן מאליו שסיסמותיהם, שחתרו תחת המשטר הקיים, קנו נפשות. אולם הקצינים הצעירים היו, באופן מסורתי, אנשי הוואפד. אבותיהם היו נאמניו של סעד זאג'ול באשא

עלי מאהר (שמאל) ושלושת העוזרים. לקק את היד...

מוסטאפא נחאס ופואד סראג אל-דין. שאתה רוצה לנשכה ו'...

סראג אל-דין נאסר, שני פועלים הוצאו להורג, עלי מאהר, ששיתף עד כה פעולה עם הצבא, התפטר. מה היו כוונותיו של נאג'יב? צבי שש, הכתב המיוחד של "העולם הזה", שהכיר אישית את רוב מחוללי הדראמה הנערבת עתה במצרים, מציע להגן פתרון מפתיע לשאלה זו:

המלך הוא ילד!

בסתו 1937 סעדו על שולחני הליחה (נג' רל) עזיו אל-מצרי באשא והעתונאית הסו'רית אסמה מוסאלי. גרתו או בפנסיון ריני בקאהיר. היה זה קן של פאשיסטים איטל-קיים. רע מזה: זה של פשיסטים איטלקיים יהודיים.

היתה זאת שיחה מעניינת. יתכן שהיא עשויה לספק לנו כיום את המפתח לרקע של ההפיכה שאורגנה ע"י נאג'יב. אחרי הגבינה החל הליחה מדבר. "המלך אינו אלא ילד. הוא מוקף כנופיה של פוליטיקאים בלתי מוכשרים. מטרתם היחידה היא להתעשר. לעולם אין הם חושבים על מצרים ועל ה' פלאח. לוא היו שואלים אותי, הייתי זורק החוצה את כל הוזהמה הזאת, ומתחיל מ' חדש. מה שדרוש לנו כאן, זוהי מהפכה! מהפכה ללא דם! ואנו יכולים לחולל אותה! העיניים יגהרו אחרי כל אדם שיקום ויבטיח להם את חיוקן המצבי. אולם המלך אינו מבין את זה. אין הוא מבין שאם המהפכה לא תי' עשה בשמו, היא תיעשה נגדו."

גרש את הכלב המלוכלך!

23 שנים לפני שיחה זו פרצה מלחמת ה' עולם הראשונה והשליט המצרי — שנקרא אז בתואר כדיב — היה עבאס השני. אותה שעה בילה את חופשת הקיץ שלו בתורכיה. כשפרצה המלחמה טילגרפה לו מלחמה ברי'טניה שהוא סולק מכס הכדיב עקב קירבתו לגרמנים. עבאס החל נודד בעולם, ובנו ה' סייך מוחמד עבדאל-מונעם (שהיה חניך אבי) החל נודד אף הוא. אולם בן-דודו, פואד, שהאנגלים המליכו אותו כמלך על מצרים, הזמין אותו לחזור למולדתו. הוא נתן לו כמה לירות, כשם שעשיר מנדב נדבה לקבצן. פואד מת, בנו, פארוק עלה לשלטון. מוח' מד עבדאל-מונעם, ששגא את פואד על ש' גנב את כס המלכות, העביר את שנאתו אל פארוק, שישב עתה על הכסא שהיה שייך, בעצמו, לו.

פארוק, שפעל לפי צוואתו הפוליטית של אביו, לא הרפה אף לרגע ממלחמתו במפלגת החאפד, יריבתו הרצינית היחידה במדינה. אמנם, לפעמים נאלץ ללסוף את החאפד, מבלי לשכוח את הפתגם הערבי האומר: "לקק את היד שאתה רוצה לנשכה, עד היותך די חזק כדי לנשכה!"

הוואפד נכנס ויצא מן השלטון מדי פעם בפעם. נחאס שהוא, על אף הכל, ספורטאי פוליטי טוב, סלח לפארוק שגירש אותו. אך הוא לא יכול לסלוח לפארוק כשאמר, באחד הימים, לראש הטכס שלו, סעיד זולפיקו בא' שא: "גרש את הכלב המלוכלך הזה, סראג אל-דין! ואם נחאס לא יכול היה לסלוח זאת, הרי סראג אל-דין עצמו על אחת כמה וכמה.

הוואפד לא אהב את הליווה עזיו אל-מצרי, גם לא את הנסיך עבדאל-מונעם. אולם בכל זאת שמר על קשר הדוק (ונסתר) איתם, כי שמטרה אחת ויחידה לנגד עיניו: לחסל את פארוק.

אולם פארוק היה פיקה. הוא ניצל את ה' אחד נגד השני, בחלקו טובות ותוארים פעם לזה ופעם לזה. היו לו כמה יועצים ממורגה ראשונה שיכול היה (או לפחות חשב כי יכול היה) לסמוך עליהם. אחד מאלה היה עלי מאהר באשא.

רופא טוב, תרופה קיצונית!

פגשתי לראשונה את עלי מאהר באשא כשהיה סגן מנהל בית הספר המלכותי ל' משפטים, בשנת 1925. אז בדיוק גרש מן הוואפד, הוא שגא את נחאס. הוא שגא בכ' לל כל אדם, כולל אחיו, אחמד מאהר באשא, שהפך ראש-משלה ונרצח.